Gemeente Amsterdam

Voorstel Werkgroep Recreatiesteiger Borneokade

Aan Dagelijks bestuur

Van [redacted] 06 [redacted] , [redacted] @amsterdam.nl

Datum 09 april 2020

Inleiding

De drijvende steiger in het water van de Entrepothaven aan de Borneokade is bedoeld voor recreatie. Om te zonnen, te picknicken of om gewoon te genieten van het uitzicht. Hoewel het altijd al verboden was om te zwemmen bij de Borneokade, doen veel buurtbewoners dit al jaren. Het recreëren op de steiger en het zwemmen bij de steiger brengt voor andere buurtbewoners overlast met zich mee.

In de zomer van 2019 heeft de gemeente, volgens afspraken gemaakt tijdens een kort geding, gedragsregelborden en zwemverbodsborden geplaatst (ter bevestiging van het al geldende zwemverbod op deze locatie). De uitkomst van het kort geding zorgde voor onrust in de buurt en leidde tot meerdere publicaties in de media. Toen direct na plaatsing de verbodsbordenborden door onbekenden zijn verwijderd is besloten om de borden niet conform de schikking direct terug te plaatsen, maar om eerst het gesprek met de buurt aan te gaan, omdat de inschatting is dat het terugplaatsen van de borden de spanning in de buurt zou verhogen.

Voorstel Werkgroep

Daarom hebben de volgende gesprekken plaatsgevonden:

- Op 8 augustus gesproken met vier bewoners die de stichting Entrepothaven hebben opgericht. Deze stichting is opgericht om een ontheffing van het zwemverbod aan te vragen. Zij zoeken naar een duurzame oplossing om het zwemmen en het genieten van de steiger niet ten koste te laten gaan van het woonplezier van omwonenden met de vraag is: 'hoe kan je zwemmen zonder dat er overlast is?'.
- Op 14 augustus is gesproken met een vijftal kadebewoners dat direct achter de recreatiesteiger woont en overlast ervaart door bezoekers van de steiger. Deze bewoners willen vooral van de overlast af, maar ook willen zij kunnen blijven zwemmen.
- Op 15 augustus is gesproken met de bewoners die het kort geding hadden aangespannen (en hun advocaat): zij willen van de overlast af, maar ook willen zij kunnen blijven zwemmen.

Vervolgens nam de buurtcoöperatie OHG/ De Eester het initiatief om met samen met bewoners de mogelijkheden te onderzoeken om verdere escalatie te voorkomen en tegelijkertijd het recreatie- en zwemplezier in goede banen te leiden. Dit leidde tot een werkgroep met een tweetal doelstellingen: het terugdringen van de overlast en het mogelijk maken van het zwemmen. De eerste bijeenkomst van de werkgroep vond plaats op 8 september, de tweede op 5 november, de derde op 3 december en de laatste op 14 januari. In de periode tussen de eerste en de tweede bijeenkomst hebben in klein comité (buurtcoöperatie OHG en gebiedsmakelaar plaatsgevonden

met de bewoners die het kort geding hadden aangespannen. Deze gesprekken hebben erin geresulteerd dat zij vanaf de tweede bijeenkomst bij de werkgroep zijn aangesloten. Bij de vergaderingen van deze werkgroep waren ook vertegenwoordigers van het stadsdeel aanwezig. De vertegenwoordig diende ter ondersteuning van de werkgroep, bijvoorbeeld door het geven van informatie over de juridische situatie rondom zwemmen, de mogelijkheden binnen het bestemmingsplan en het geven van advies over het realiseren van draagvlak in de buurt voor de uitkomsten.

De werkgroep heeft op 12 februari 2020 een bewonersbijeenkomst over de toekomst van de recreatiesteiger georganiseerd. De werkgroep heeft alle bewoners van het Borneo-eiland door middel van een huis-aan-huis verspreidde bewonersbrief uitgenodigd voor deze bijeenkomst. Bij de bijeenkomst waren ongeveer 35 mensen aanwezig. Op 19 februari 2020 heeft de werkgroep een voorstel met daarin acht maatregelen voor het bereiken van de twee doelstellingen, namelijk het terugdringen van de overlast en het mogelijk maken van het zwemmen ingediend bij het stadsdeelbestuur. Per voorgestelde maatregel wordt een voorstel gedaan voor het al dan niet overnemen van de maatregel.

1. Verspreid de mogelijkheid om te recreëren en te zwemmen.
De behoefte aan zwemmen in open water is toegenomen. In Amsterdam zijn tien officiële locaties, deze voorzien niet in de volledige zwembehoefte. Naast deze officiële locaties zijn er daarvoor veel 'wildzwemplekken' ontstaan. Juist deze 'wildzwemplekken' zijn locaties waar overlast als gevolg van zomerrecreatie wordt ervaren. Het ontbreken van duidelijk stedelijk zwembeleid maakt dat een onoverzichtelijke situatie is ontstaan, waarbij vanuit juridisch perspectief wordt gehandeld en waardoor mogelijk wenselijke maatregelen vaak onuitvoerbaar zijn. Om maatregelen te kunnen nemen voor het verbeteren van de zwemveiligheid op locaties waarvan bekend is dat er wordt gezwommen is stedelijk beleid noodzakelijk.

- *Het agenderen van deze problematiek op stedelijk niveau is opgenomen in de Aanpak Overlast door Zomerrecreatie 2020.*

2. Verschuif en kort de steiger in.
Voor deze maatregelen geldt dat de bewoners aan beide kanten van de discussie tijdens de bijeenkomsten van de werkgroep hier uitgebreide gesprekken over hebben gevoerd. In die gesprekken nam het begrip voor elkaars standpunt toe en dat resulteerde uiteindelijk in dit compromis. Tijdens de bewonersbijeenkomst en uit de gestuurde reacties blijkt echter dat er in de buurt nog onvoldoende draagvlak is voor deze maatregel. Na de intensieve gesprekken in de werkgroep over deze maatregelen was dat niet volledig onverwacht, want buurtbewoners hebben alleen de uitkomst gezien en waren geen onderdeel van het totstandkomingsproces. Dit maakt het belangrijk om meer tijd te nemen om deze maatregel zorgvuldig te onderzoeken.

De werkgroep heeft ervoor gekozen om aan het voorstel het verslag en de ingekomen reacties toe te voegen. De werkgroep heeft de uitkomsten van de bijeenkomst en de ingekomen reacties daarbij niet beantwoord of verwerkt in het voorstel. De werkgroep heeft daarmee een tweetal stappen, die onzes inziens onderdeel uitmaken van een zorgvuldig besluitvormingstraject nog niet genomen.

1. Het geven van een reactie op de uitkomsten van de bewonersbijeenkomst en de ingekomen reacties van buurtbewoners.
2. Eventueel op basis van de beoordeling van de reactie een aanpassing te doen aan het voorstel.

Gezien het voortraject en de gevoeligheid van het onderwerp in de buurt is het noodzakelijk om voor dit onderdeel van het voorstel op basis van een zorgvuldige belangenafweging en beoordeling van alle informatie tot een besluit te komen. Naast de informatie uit het voorstel zijn er een aantal andere zaken van belang bij deze maatregel:

- De maatregel dient beoordeeld te worden in relatie tot de schikking.
- De maatregel dient in een breder perspectief bezien te worden, vanwege de afstand tussen woningen/ woonboten en steigers op andere locaties in de stad.

Dat maakt dat voor dit voorstel geldt dat er twee opties zijn:

Instemmen met het voorstel van de werkgroep
Deze twee stappen die de werkgroep niet heeft gezet kunnen versneld worden doorlopen vanuit de argumentatie:
In een werkgroep zijn de bewoners gekomen tot een compromis. Buurtbewoners aan beide kanten van de discussie zijn gezamenlijk tot dit compromis gekomen, waardoor dit worden gezien als het maximaal haalbare resultaat.

Een juridisch planologische toets maakt duidelijk dat het verschuiven en inkorten van de steiger passend is binnen het bestemmingsplan. Het verwijderen en of verplaatsen van steigerdelen is vergunning vrij op grond van hoofdstuk III, artikel 3 lid 8 van het besluit omgevingsrecht. Dat betekent dat omwonenden geen mogelijkheden hebben om juridische procedures te voeren tegen het verwijderen en of verplaatsen van delen van de steiger.

In relatie tot de schikking geldt dat de eisers onderdeel uitmaken van de werkgroep en zich hebben gecommitteerd aan het voorstel van de werkgroep. Een schikking kan alleen worden aangepast op het moment dat beide partijen daar akkoord mee gaan. Op 6 maart stuurden de eisers een brief waarin zij aangeven: "En, hoewel wij mee hebben gepraat over een mogelijke oplossing, willen wij misschien ten overvloede, stellen dat wij dat hebben gedaan over voorbehoud van alle rechten en weren." Hiermee lijken zij alle opties open te willen houden. Hierdoor ontstaat de vraag of het instemmen door het stadsdeel met het voorstel leidt tot het beëindigen van de juridische procedures.

Niet instemmen met het voorstel van de werkgroep
Uit zowel de tijdens de bewonersbijeenkomst gemaakte opmerkingen en gestelde vragen als uit de schriftelijk ingediende reacties, blijkt dat veel bewoners de volgende kanttekeningen plaatsen:

- Het verschuiven van de steiger is het verschuiven van het probleem;
- Het is onduidelijk hoe groot het probleem is;
- De onderbouwing voor het inkorten en verschuiven van de steiger ontbreekt;
- Het is onduidelijk of het inkorten en verschuiven van de steiger bijdraagt aan het verminderen van de overlast.

De werkgroep is niet ingegaan op de reacties van bewoners. Dat maakt dat in het voorstel van de werkgroep geen rekening is gehouden met de door bewoners bij deze maatregel uit het voorstel gemaakte kanttekeningen. Daarnaast is gedurende het traject met de werkgroep vanuit het stadsdeel aangegeven dat draagvlak in de buurt een belangrijk onderdeel zal zijn van de afweging die het stadsdeelbestuur maakt.

Het geven van een onderbouwde argumentatie van deze kanttekeningen op het voorstel van de werkgroep is op dit moment niet mogelijk.

Vervolgproces voor deze maatregel
Hoewel de werkgroep de reacties van buurtbewoners niet heeft beoordeeld, heeft de werkgroep wel belangrijke stappen gezet om de spanning in de buurt te verminderen en om bij te dragen aan het realiseren van een oplossing voor de huidige situatie. Zo zijn bewoners aan beide kanten van de discussie met elkaar in gesprek. Groeide tijdens de gevoerde gesprekken het begrip voor elkaar en bleek het aantal mensen dat overlast ervaart groter dan alleen de bewoners die het kort geding hebben aangespannen. Ook is de werkgroep erin geslaagd om een gezamenlijk compromis te bereiken en heeft dat compromis toegelicht tijdens een bewonersbijeenkomst waarvoor zij alle bewoners van Borneo-eiland heeft uitgenodigd. Het compromis leidde tot reacties waarbij kanttekeningen werden geplaatst en tot reacties van waardering. Het gesprek, het bereikte compromis en de waardering maken dat, voor een definitief besluit over deze maatregel, eerst het zorgvuldige besluitvormingsproces volledig moet worden doorlopen.

Daarom wordt voorgesteld om de besluitvorming over het verschuiven en inkorten van de steiger uit te stellen tot het voorjaar van 2021. Dat biedt de mogelijkheid om in 2020 de maatregelen uit het voorstel waarvoor wel draagvlak in de buurt is uit te voeren en te bepalen welke invloed die maatregelen hebben op het beheersbaar maken en houden van de overlast. Daarnaast zal onderzoek worden gedaan naar de vormen en ervaring van de overlast, Voor de start van het recreatieseizoen van 2021 bepaald kan worden of meer maatregelen nodig zijn, waaronder het inkorten en of verschuiven van de steiger. 2020 zal ook gebruikt worden om zo goed mogelijk te bepalen wat het effect van het inkorten en of verschuiven van de steiger op de overlast is.

- *Om dit uit te voeren wordt een procesvoorstel opgesteld. Met daarin aan de ene kant monitoring en onderzoek en aan de andere kant de rol van de buurt. Zodat voorafgaand aan het recreatieseizoen 2021 een besluit kan worden genomen of het inkorten en of verplaatsen van de steiger noodzakelijk is en de goede maatregel is om de overlast beheersbaar te maken en te houden.*

3. Kranten/ media en de gemeente te verzoeken de buurtsteiger niet langer te propageren als een van de beste Amsterdamse zwemplekken.

Op meerdere locaties in stadsdeel Oost ervaren omwonenden dat aandacht vanuit de media voor de 'wildzwemlocatie' leidt tot een toename van bezoekers en daarmee tot een toename van de overlast. Vanuit dit perspectief heeft stadsdeel Oost meermaals aangegeven deze publicaties onwenselijk te vinden.

Dat op de gemeentelijke website de locatie was benoemd als zwemsteiger was niet correct en is direct na de zitting gecorrigeerd. Daarnaast heeft controle plaatsgevonden van publicaties op de gemeentelijke website en heeft daar nog een correctie plaatsgevonden.
Vanuit de gemeente wordt rondom zwemmen gecommuniceerd via: https://www.amsterdam.nl/sport/zwemmen/, daar staan de officiële zwemlocaties in de gemeente vermeld en wordt informatie gegeven over veilig zwemmen.

- *Voor de start van het recreatieseizoen wordt vanuit de gemeente contact opgenomen met media die de afgelopen jaren hebben gecommuniceerd over zwemmen in open water, met het verzoek om geen 'wildzwemlocaties' te benoemen. Verwachting is dat dit weinig resultaat zal hebben. Advies aan de werkgroep is dat dit verzoek ook door de werkgroep wordt gedaan, omdat dat mogelijk meer resultaat oplevert.*

4. Gebruikstijden strikt te handhaven met meer handhavers/ straatcoaches.

Afgelopen zomerseizoen is binnen de aanpak gekozen voor aanwezigheid van een toezichthouder bij mooi zomers weer en een 'zomerroute' door de handhavers. THOR heeft geconstateerd dat de inzet vanuit handhaving effectiever en efficiënter kan. Daarom stelt THOR voor 2020 binnen de beschikbare handhavingscapaciteit een handhavingsplan gericht op de aanpak van overlast door zomerrecreatie op. Hierbij is het belangrijk om aan te geven dat hoewel dit thema bestuurlijke prioriteit heeft, de vraag naar inzet van handhaving hoog is en de capaciteit beperkt. Door het slim inzetten van de beschikbare capaciteit verwacht THOR dat de handhaving op overlast door zomerrecreatie in 2020 effectiever en efficiënter zal plaatsvinden.

Naast overlast door recreanten is er ook sprake van overlast door jongeren. Dit blijkt uit de omschrijving onder preambule 1 van het voorstel van de werkgroep. Dit vraagt een andere aanpak, waarbij straatcoaches een belangrijk rol spelen.

- *De locatie Recreatiesteiger Borneosteiger wordt opgenomen in het handhavingsplan voor zomerrecreatie.*
- *De locatie wordt onder de aandacht gebracht van de straatcoaches in verband met de benoemde overlast door jongeren.*

5. Een overlegstructuur in het leven te roepen die vinger aan de pols houdt.

Door het instellen van een bewonerspanel met vertegenwoordigers van de buurt en het stadsdeel kan de situatie op de steiger gedurende het recreatieseizoen gemonitord worden. Dit bewonerspanel zorgt naast de informatie die wordt verkregen door meldingen en ervaringen van handhavers en straatcoaches voor goed inzicht in de situatie op de steiger.

Onderwerpen die hierbij aan de orde zullen komen zijn
- De mate van overlast
- De vormen van overlast
- De sfeer op en rond de steiger

Op basis van het overleg en de op andere manieren verkregen informatie kan, als daar aanleiding voor is, snel gehandeld worden om knelpunten aan te pakken en indien mogelijk op te lossen.

- *Er komt een bewonerspanel voor deze locatie. De coördinatie van dit bewonerspanel ligt bij de gebiedsmakelaar OHG van stadsdeel Oost.*

6. Helder en goed zichtbaar te communiceren over wat wel en wat niet kan op de steiger.
Het stadsdeel deelt de constatering van de werkgroep over de huidige gedragsregelborden. De twee geplaatste gedragsregelborden komen voort uit de schikking. Tijdens de rechtszaak is het voorbeeld benoemd van het bord aan het Dijkstraplein en gezien de snelheid waarmee het bord geplaatst diende te worden, is slechts heel beperkt vanuit communicatie naar de tekst gekeken.

- *Ter voorbereiding op het recreatieseizoen worden zowel de tekst als de layout van het bord opnieuw bekeken, met als doel het plaatsen van nieuwe borden. Hierbij rekening houdend met de in de schikking vastgelegde afspraken. Daarnaast wordt de mogelijkheid onderzocht om een bord toe te voegen op de steiger, zodat de gedragsregels ook vanaf de steiger zichtbaar zijn.*

7. Overlast op het water aan te pakken.
Ook voor handhaving op het water geldt dat de vraag naar inzet van handhaving hoog is en de capaciteit beperkt. De prioriteit voor handhaving op overlast op het water ligt in en rond het centrum, waar bijvoorbeeld op de Amstel veel overlast wordt ervaren (illegale passagiersvaart, geluidsoverlast, wildplassen, etc).

- *De locatie wordt doorgegeven aan de handhavers op het water, zodat zij op de hoogte zijn van de op deze locatie ervaren overlast.*

8. Meer boeien neer te leggen.
Voor de gele betonning voor het afbakenen van de vaargeul geldt dat deze toe is aan onderhoud.

Mocht onder dit voorstel een ballenlijn worden verstaan, dan is het belangrijk om aan te geven dat de gemeente Amsterdam alleen maatregelen neemt om zwemmen te faciliteren op officiële zwemlocaties. De recreatiesteiger bij de Borneokade is geen officiële zwemlocatie, waardoor het plaatsen van een ballenlijn op deze locatie niet mogelijk is.

- *Voor onderhoud aan de aanwezige gele betonning zal opdracht worden gegeven. Een ballenlijn zal, omdat het geen officiële zwemlocatie betreft, niet worden geplaatst.*